

“Hunger Games” – From the Sea to Sinai

Rabbi Alex Israel - www.alexisrael.org

1. Ch.14-15	קריעת ים סוף	Crossing of the Reed Sea / Song of the Sea	War
2. 15:22-26	פרשת מרה	Mara	Water
3. Ch. 16	המן	The Manna	Food
4. 17: 1-7	מסה ומריבה	Masa U-Meriva	Water
5. 17:8-15	עמלק	Amalek	War

1. Ibn Ezra / אבן עזרא שמות פרק יד

יש לתמוה, איך יירא מחנה גדול של שש מאות אלף איש מהרודפים אחריהם, ולמה לא ילחמו על נפשם ועל בניהם? התשובה, כי המצרים היו אדונים לישראל, וזה הדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה, ואיך יוכל עתה להלחם עם אדוניו, והיו ישראל נרפים ואינם מלומדים למלחמה. הלא תראה כי עמלק בא בעם מועט, לולי תפלת משה היה חולש את ישראל. והשם לבדו שהוא עושה גדולות (איוב ה, ט) ולו נתכנו עלילות (ש"א ב, ג) סבב שמתו כל העם היוצא ממצרים הזכרים, כי אין בהם כח להלחם בכנענים, עד שקם דור אחר דור המדבר, שלא ראו גלות והיתה להם נפש גבוהה...

The Egyptians were masters to the Israelites. This Exodus generation was accustomed from the youngest age to suffer under the yoke of Egyptian oppression. Their spirit was broken. How could they stand up and fight their masters ... after all they were inexperienced in the art of war....

"ויסע משה את ישראל מים סוף" - שהסיעם בעל כרחם, שלא בטובתם. כיצד? בשעה שיצאו ישראל ממצרים יצא פרעה לרדוף אחריהם בכל אותם האוכלוסין. מה עשה? כשרדף פרעה אחרי ישראל ברכב ופרשים עמד וקישט כל אותם הסוסים באבנים טובות ומרגליות. כשבאו לים וטיבעם הקב"ה, היו צפות כל אותן אבנים טובות ומרגליות והיו מושלכות על שפת הים. היו ישראל יורדים בכל יום ונוטלין מהם ולא היו מבקשים לזוז משם. כיון שראה משה כך... עמד והסיעם בעל כרחם.

Moses caused Israel to set out from the Sea of Reeds.”(15:22) - Moses had to drag them away from there, against their desire. Why? When the Israelites left Egypt, Pharaoh pursued them with his massive army, with horses and chariots adorned and decorated with jewels and precious stones. When they entered the sea and God submerged and drowned them, the jewels flowed in the water and washed up on the sea shore. Israel went down to the water daily and would take the jewels. They didn't want to leave. When Moses saw this, he forced them to depart.”

2. Shemot 15:22-26

(כב) וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיִּלְכְּדוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם: (כג) וַיָּבֹאוּ מִרְתֵּה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מֵיַם מִמֶּרֶה כִּי מְרִים הִם עַל כֵּן קָרָא שְׁמֵהּ מֶרֶה: (כד) וַיִּלְכְּדוּ הָעָם עַל מִנְּשָׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתֵּה: (כה) וַיֵּצְעֶק אֶל יְהוָה וַיֹּרְהוּ יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שָׁם שָׁם לֹא חָק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ: (כו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינֶיךָ תַעֲשֶׂה וְהֶאֱזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר שָׁמַרְתִּי בְּמִצְרָיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רַפְּאֶךָ: ס

Moses caused Israel to set out from the Sea of Reeds. They went on to the wilderness of Shur; they travelled three days in the wilderness and found no water. They came to Marah, but they could not drink water from Marah because it (they) were bitter; that is why it was named Marah. **And the people grumbled against Moses saying 'What shall we drink?' He cried to the Lord and the Lord showed him a tree . He threw it into the water and the water became sweet. There he set for them statute and judgment and there he put them to the test.** He said 'If you listen well to the voice of the Lord your God, doing what is upright in his sight, giving ear to his commandments and keeping all his laws, then I will not bring upon you any of the diseases that I brought upon the Egyptians for I the Lord am your healer."

3. Rashi / רש"י שמות פרק טו

(כה) שם שם לו - במרה נתן להם **מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם**, שבת ופרה אדומה ודינין:

ושם נסוהו - לעם, וראה קשי ערפן שלא נמלכו במשה בלשון יפה, בקש עלינו רחמים שיהיה לנו מים לשתות, אלא נתלוננו

There he gave them (a statute and judgment): At Marah, he gave them a segment of the parshiot of Torah for them to occupy themselves: Shabbat, Parah Aduma, and Judgments (societal laws.)

He tested them: The nation; and he saw their stubbornness, in that they failed to consult with Moses in a respectful manner, he prayed ... for water to drink, but they merely complained.

4. Rashbam / רשב"ם שמות פרק טו

שם במרה **על ידי עלילות הנסיון אשר שם להצמיאם למים ואחר כך ריפא להם את המים** התחיל להוכיחם שיקבלו עליהם את החוקים ואת המשפטים אשר ילמדם והוא יעשה צרכיהם. והיאך שם לו חוק ומשפט? שאמר להם אם שמוע תשמע לקול י"י אלהיך וגו' ושמרת כל חוקיו שציוה אתכם:

"There he set for them statute and judgment and there he put them to the test : There at Marah, **through the fabrication of a test** - God made them thirst for water and then 'healed' the water for them - He began to demonstrate to them, that if they will keep the statutes and judgments which He will teach, He will provide their needs."

5. Sefer Shemot ch.16

Setting out from Elim, the whole Israelite community came to the wilderness of Sin, which is between Elim and Sinai, **on the fifteenth day of the second month after their departure from the land of Egypt.** ²In the wilderness, the whole Israelite community grumbled against Moses and Aaron. ³The Israelites said to them, "If only we had died by the hand of the Lord in the land of Egypt, when we sat by the fleshpots, when we ate our fill of bread! For you have brought us out into this wilderness to starve this whole congregation to death."

⁴And the Lord said to Moses, "I will rain down bread for you from the sky, and the people shall go out and gather each day that day's portion—**that I may thus test them, to see whether they will follow My instructions or not.** ⁵But on the sixth day, when they apportion what they have brought in, it shall prove to be double the amount they gather each day."

(א) ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני **בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים:** (ב) וילונו כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר: (ג) ויאמרו אלהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד יקוק בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב: ס (ד) ויאמר יקוק אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו **למען אנסנו הילך בתורתי אם לא:** (ה) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום: ס

6. Shemot 17/ Moshe Hits the Rock... Amalek

⁵ Then the Lord said to Moses, "Pass before the people; take with you some of the elders of Israel, and take along the rod with which you struck the Nile, and set out. ⁶ I will be standing there before you on the rock at Horeb. Strike the rock and water will issue from it, and the people will drink." And Moses did so in the sight of the elders of Israel. ⁷ The place was named Massah and Meribah, because the Israelites quarreled and because they **tried the Lord**, saying, "Is the Lord present among us or not?"

⁸ Amalek came and fought with Israel at Rephidim. ⁹ Moses said to Joshua, "Pick some men for us, and go out and do battle with Amalek. Tomorrow I will station myself on the top of the hill, with the rod of God in my hand." ¹⁰ Joshua did as Moses told him and fought with Amalek, while Moses, Aaron, and Hur went up to the top of the hill. ¹¹ Then, whenever Moses held up his hand, Israel prevailed; but whenever he let down his hand, Amalek prevailed. ¹² But Moses' hands grew heavy; so they took a stone and put it under him and he sat on it, while Aaron and Hur, one on each side, supported his hands; thus his hands remained steady until the sun set. ¹³ And Joshua overwhelmed the people of Amalek with the sword.

א ויסעו כל-עדת בני-ישראל ממדבר-סין, למסעיהם--על-פי יקוק; ויחנו, ברפידים, ואין מים, לשותת העם. ב ויגרב העם, עם-מִשֶׁה, ויאמרו, תנו-לנו מים ונשתה; ויאמר להם, מִשֶׁה, מה-תריבון עמדי, מה-תנסון את-יקוק. ג ויצמא שם העם למים, וילן העם על-מִשֶׁה; ויאמר, למה זה העליתנו ממצרים, להמית אתי ואת-בני ואת-מקני, בצמא. ד ויצעק מִשֶׁה אל-יקוק לאמר, מה אעשה לעם הזה; עוד מעט, וסקלני. ה ויאמר יקוק אל-מִשֶׁה, עבר לפני העם, וקח אתך, מזקני ישראל; ומטה, אשר הכית בו את-היאר--קח ביִדְךָ, והלכת. ו הנני עמד לפניך שם על-הצור, בחרב, והפית בצור ויצאו ממנו מים, ושתה העם; ויעש פֶן מִשֶׁה, לעיני זקני ישראל. ז ויקרא שם המקום, מסה ומריבה: על-ריב בני ישראל, ועל נסתם את-יקוק לאמר, הִישׁ יקוק בקרבנו, אם-אין.

ח ויבא, עמלק; וילחם עם-ישראל, ברפידים. ט ויאמר מִשֶׁה אל-יהושע בחר-לנו אנשים, וצא הלחם בעמלק; מחר, אנכי נצב על-ראש הגבעה, ומטה האלהים, בידי. י ויעש יהושע, כאשר אמר-לו מִשֶׁה--להלחם, בעמלק; ומִשֶׁה אהרן וחור, עלו ראש הגבעה. יא והיה, כאשר ירים מִשֶׁה ידו--וגבר ישראל; וכאשר יניח ידו, וגבר עמלק. יב וידי מִשֶׁה כבדים, ויקחו-אבן וישומו תחתיו וישב עליה; ואהרן וחור תמכו בידיו, מזה אחד ומזה אחד, ויהי ידיו אמונה, עד-בא השמש. יג ויחלש יהושע את-עמלק ואת-עמו, לפי-חרב.

7. Devarim 9:21/ דברים פרק ט

(כא) ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי ואשרף אתו באש ואבאת אתו כחון היטב עד אשר דק לעפר ואשלוך את עפרו אל הנחל הירד מן ההר;

8. Mekhilta / מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מס' דויה פתיחתא ד"ה ויהי בשלח

ד"א כל שכן לא הביא הקב"ה דרך פשוטה לארץ ישראל אלא דרך המדבר אמר הב"ה אם אני מביא עכשיו את ישראל לארץ מיד מחזיקים אדם בשדהו ואדם בכרמו והם בטלים מן התורה אלא אקיפם במדבר ארבעים שנה שיהיו אוכלין מן ושותין מי הבאר והתורה נבללת בגופן מכאן היה ר' שמעון בן יוחאי אומר לא ניתנה התורה לדרוש אלא לאוכלי המן ושיון להם אוכלי תרומה.

"God did not bring the people to Israel on the direct route. Instead he took them through the desert. God said: 'If I bring them to the Land of Israel now, everyone will immediately involve themselves with their field or vineyard

and they will pay no attention to Torah! Instead, I will take them through the wilderness. They will eat the manna and drink water from the miraculous well (that God provided by hitting the rock 17:5) and the Torah will become absorbed within their bodies."

APPROACH #2 – RATIONING AND SHARING

9. Explanation of Rav Yaakov Medan

But what is the "*chok u'mishpat*" that is referred to as having been given at Mara? To our understanding, the word "statute" (*chok*) is meant here as a specified measurement - particularly, a specified ration of food. When the waters of the well were sweetened, God established a "*chok*" - a ration, or measure - as to how much water each person was entitled to draw for himself, for his family, and for his cattle. If no ration were determined per person from the waters of the well, it is difficult to describe the chaos that would have ensued when 600,000 thirsty people, after three days of wandering in the desert, were to grab water for themselves, their families, and their cattle. The "*chok*" (= ration) required "*mishpat*" - i.e., an actual rule as to the ration of each family.

10. The word "חוק"

1. רק אדמת הבהנים לא קנה כי חק לבהנים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה ... בר' מ"ז:כ"ב
2. ויכו שטרי בני ישראל אשר שמו עליהם נגשי פרעה לאמר מדוע לא כליתם חקכם ללבן כתמול שלשם ... שמות ה'י"ד
3. כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל ליהוה נתתי לה ולבניו ולבנותיו אתך לחק עולם ברית מלח עולם במדבר ו"ח"ט

11. The rationing of the Manna

שמות פרק טז

- (טז) זה הדבר אשר צוה יקוק לקטו ממנו איש לפי אכלו עמר לגלגלת מספר נפשתיכם איש לאשר באהלו תקחו:
 (יז) ויעשו בן בני ישראל וילקטו המרבה והממעיט:
 (יח) וימדו בעמר ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר איש לפי אכלו לקטו:
 (יט) ויאמר משה אלהם איש אל יותר ממנו עד בקר:
 (כ) ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש ויקצף עליהם משה:
 (כא) וילקטו אתו בבקר בבקר איש כפי אכלו וחס השמש ונמס:

¹⁶This is what the Lord has commanded: 'Everyone is to gather as much as they need to eat. Take an omer for each person you have in your tent.'

¹⁷The Israelites did as they were told; **some gathered much, some little.** ¹⁸ **And when they measured it by the omer, the one who gathered much did not have too much, and the one who gathered little did not have too little. Everyone had gathered just as much as they needed.**

... ²¹Each morning everyone gathered **as much as they needed**, and when the sun grew hot, it melted away

APPROACH #3 PARALLELS WITH YETZIAT MITZRAYIM

<u>שמות פרק טז</u>	<u>שמות פרק ז - מכת דם</u>
<p>(כג) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה: (כד) וילבו העם על משה לאמר מה נשתה: (כה) ויצעק אל יקוק ויורהו יקוק עץ וישלך אל המים וימתקו המים</p>	<p>(ז) ... הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאר ונהפכו לדם: (יח) והדגה אשר ביאר תמות ובאש היאר ונלאו מצרים לשתות מים מן היאר: ס ... (כ) ויעשו כן משה ואהרן כאשר צוה יקוק וירם במטה ויך את המים אשר ביאר ... (כא) והדגה אשר ביאר מתה ויבאש היאר ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאר</p>

<p align="center">שמות פרק ח - צפרדע</p> <p>(ח) ויצא משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל יקוק ... ויעש יקוק כדבר משה</p>	<p align="center">(כה) וַיִּצְעַק אֶל יְקוֹק</p>
<p align="center">שמות פרק ט – מכת ברד</p> <p>(יד) כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ:</p> <p>... (יח) הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד מאד אשר לא היה כמהו במצרים למן היום הוסדה ועד עתה:</p> <p>(יט) ועתה שלח העז את מקנך ואת כל אשר לך בשדה כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה ולא יאסף הביתה וירד עליהם הברד ומתו:</p>	<p align="center">שמות פרק טז</p> <p>(ד) ויאמר יקוק אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא:...</p> <p>(ו) ויאמר משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב וידעתם כי יקוק הוציא אתכם מארץ מצרים:</p> <p>... (כה) ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום ליקוק היום לא תמצאהו בשדה:</p> <p>.... שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי:</p>
	<p align="center">שמות פרק יז</p> <p>(ה) ויאמר יקוק אל משה עבר לפני העם וקח אתך מזקני ישראל ומטך אשר הכית בו את היאר קח בידך והלכת:</p> <p>(ו) הנני עמד לפניך שם על הצור בחרב והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ויעש כן משה לעיני זקני ישראל:</p>